

Acta sanctorum

quotquot toto orbe coluntur, vel a catholicis scriptoribus celebrantur, quae
ex Latinis et Græcis, aliarumque gentium antiquis monumentis

Quo dies primus et secundus continentur

Bolland, Johannes

Parisiis et Romae, 1866

Prologus Alter.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73889](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73889)

ANNOTATA.

AUCTORE
GOBELINO
PERSONA.

PROLOGUS ALTER.

Qui e Macedo-
nibus

Postquam Alexander Philippi Macedo, qui primus regnavit in Græcia, percusso Dario rege Persarum, contra regem Indorum Porum prope-
ravit ad bellum, inter Riphæos montes circa mare Caspium exercitus sui partem, ex Macedonibus collectam, ad illius patriæ custodiam collocavit. Cumque, subactis Indis et reversus Babiloniam, veneno interit, Macedones tunc circa montem, Saxum Marpesiæ a quodam duce Amazonici exercitus nominatum, commemorantes, mortem ejus cognoscentes, animis conturbati, in Macedoniam per terram se posse reverti, propter odium gentium, quas bellis attriverant, plurimum desperabant. Quapropter, præparatis navibus, in Caspium mare se mittentes, per vastitatem Septentrionalis Oceani sedes sibi quærendo diu navigabant, ex quibus tandem post multa pericula maris naves viginti quatuor ad ostia Albiæ fluvii in loco, qui Hadelon, Latino quidem sermone, nunc terra Hadelaria, Bremensis diœcesis dicitur, applicuerunt ad terram.

Saxones uti
* Garnefelt
Saxo

4 Et ex illis Macedonibus Saxonum sic ex loco, videlicet Saxum * Marpesiæ dicto, unde progressi fuerunt in mare, vocatorum natio disseminata refertur. Unde quidam ex eis terras ibidem circa littus maris Oceani viribus occupabant, qui postea Holsassen ex sylvis et paludibus, in quibus degabant, nunc vero corrupto nomine Holtstein sunt appellati; alii navibus fluvium ascendentes, Thuringos tunc juxta montem Hartz versus Septentrionem dominium tenentes invaserunt, qui nomen Saxonum simpliciter obtinuerunt. Cumque hi Saxones et Thuringi mutuis se bellis, pro sedibus obtinendis, frequenter impeterent, tandem Thuringi, ultra montem Hartz se recipientes, Saxonibus loca dimitunt *a*. Sed quia omnes isti Saxones militaribus armis inservire consueverant, vix alter alterum sibi præesse sinebat. Unde quidam ex eis latius quærendo sibi sedes flumen Wesaram transierunt, et quasi usque ad Rhenum fluvium omnes incolas regionis illius, per silvas et rura dispersos, in servitutem redegerunt.

et unde gens
Westphalica,
e qua Sanctus
ortus, nomen
traxerit.

5 Unde armorum militarium nimia pluralitas et servilis conditionis necessitas inter Wesaram et Rhenum usque ad tempora nostra perdurant. Et isti postea Westphali maluerunt appellari, quod ea de causa dicitur accidisse. Dum Carolus Magnus, rex Romanorum et Francorum, priusquam ad imperii sublimitatem ascenderat, Saxones, sibi bello subactos, fidem Christi suscipere coegerat, ipsi, susceptam fidem et tandem juramento retinere promissam sæpe relinquentes, ad paganismum fuere relapsi. Unde a veris Christianis fallaces et vacillantes dicebantur. Sed quia isti inter omnes Saxones primo fidem Christi susceperunt, et plagam Occidentalem regionis illius tenuerant, postquam fides Christiana apud eos invaluit, ipsi in religionis insigne, quoniam ipsi primitivæ fidei in sua gente forent, lingua sua Westphelinge, quod sonat lingua Latina Occidentales vacillantes, appellari maluerunt *b*, et ab ista gente Vir iste, sanctus Meinulphus, est exortus.

b

a Fabulosa sunt, tam quæ de gentis Saxonice, quam quæ de nominis, quo hæc compellatur, origine Gobelinus hic memorat. Et sane cum a maribus omnibus, uti modo contra Melam, Plinium aliosque nonnullos antiquos geographi omnes docent, mare Caspium ita separatum sit, ut ex eo nec ad Septentrionalem Oceanum, nec ad aliud quodevis mare navigari queat, qui Macedones, immisis in mare Caspium navibus, Oceano Septentrionali ad Albis fluvii ostia appulisse queant? Schatenus Historiæ Westphalicæ, lib. III, pag. 172 et seq. non immerito sic scribit: Tot fabulis inspersam invenio Saxonum originem, quot Francorum, tamquam et Saxonum scriptores gentis suæ decus non satis illustrarent, nisi cum Romanis, Francis, Frisiis ceterisque nationibus ab exteris adventitiisque populis accesserent. Primus isque antiquissimus Historiæ Saxonice scriptor Widekindus, Corbeiensis ad Visurgim monachus, multa hic (lib. I Annalium scilicet) inquirat de origine Saxonum, quæ ne tum quidem explorata fuit, asseritque, alios eam a Danis et Normannis, alios a Macedonibus deducere; sibi vero certum esse, navibus advectos Saxones in Hadelon, quem locum Hadereliam non longe ab ostio Albi in Bremensi archiepiscopatu statuunt. Undenam vero, aut cujus gentis advenæ fuerint, non expressit. Igitur post Widekindum alii hos primos Saxonum advenas ex Macedonum reliquiis, qui Alexandro M. prius militaverunt, in Germaniam introducunt. Ac ne fabulosi hi scriptores quicquam concedant iis, qui Francorum origines a Sicambriis Trojanorum reliquiis traxere, fingunt, Alexandro mortuo, Macedonas hosce, postquam alia loca spoliis exhauerant, 300 triremibus mari se commisisse, ex quorum naufraga classe viginti quatuor tantummodo naves in Albim delatæ, provectæque longius in Thuringorum fines appulerint, fugatisque incolis, terram eam ceperint in possessionem. Canoræ rursus nugæ; quibus tamen persuasi Urbsbergensis abbas, Stadensis, Gobelinus, Siffridus, Furmerius, Wittius aliique hæc somnia affirmare audent, nullo antiquitatis scriptore in medium adducto. Ita hactenus Schatenus, mox etiam subdens: Hinc alii, cum primisque recentiores scriptorum, Goropius Becanus, Peuceus, Reineccius, Letznerus, Cisnerus, Saxones a Sacis Sassonibusve Asiæ populis ortos et in has regiones migrasse tradunt, nec aliud agunt, quam ut priorem fabulam nova fabula accumularent, haud secus quam qui a Saxona fluvio, in Muldaviam labente, Saxonum nomen gentemque comminiscuntur. Credo equidem, ubi aliqua nominis similitudo se obtulit, hanc illi tanquam erraticum aeris ignem secuti sunt, nullo antiquitatum scriptore, aut vestigio certo veritatis, ut ii demum recte senserint, qui cum Crantzio, Conrado Celta, Althamero, Willichio, Cluverio ceterisque Saxones gentem indigenam, id est, quæ in ipsa, quam habitat, regione a parvis initis in gentem excreverit, scripsere, quales Tacitus omnes Germaniæ populos nobis tradidit. Ad amussim fere in hisce omnibus, quæ jam recitata verba important, Ferdinandum Paderbornensem episcopum (adi Monumenta Paderbornensia pag. 88 et seqq.) consentientem sibi habet Schatenus,

tenus,

AUCTORE
GOBELINO
PERSONA.

tenus, uti etiam in nominis, quo Saxones vocantur, origine, de qua in laudata Westphaliae Historia pag. 476 postquam seipsum interrogavit, ita, paucis praemissis, respondet: Quantum conjecturae locus superest, Saxones ab oblongis cultris gladiisve, quos Sacaz dixere, quibus gens pugnabat, nomen traxere, haud secus quam a qui Quiritis. Haec Wittekindi vetusti Corbeiensis historici opinatio, quocum senserunt Gregorius Turonensis, Gobelinus, Engelhusius, Lipsius, Meibomius, Lindebrochius, quod et ex legibus Gothorum observatum. Diserte Viterbiensis:

Ipse brevis gladius apud illos Saxa vocatur,

Unde sibi nomen Saxo peperisse notatur.

Placet et haec mihi eorum opinio, qui Saxorum nomen ab oblongis cultris, Sachz dictis, repetiere; verum hisce Schatenus perperam hic accenset Gobelinum, uti quisque perspiciet, qui, quae scriptor iste hic et in Cosmodromio Etat. v, cap. 11 scribit, considerarit.

b Videtur et haec nominis, quo Westphali vocantur, origo, a Gobelino non tantum hic, sed et in Cosmodromio Etat. 1, cap. 3 adstructa, esse fabulosa. Certe praeplicet, quam itidem in sua Westphaliae Historia Schatenus pag. 421 tradit his verbis: Westfalos Ostfalosque a planitie camporum (Felt quippe in veteri Teutonum sermone regionis planitiem significat) nomen inditum habere, vel inde certum reputes, quod Annales Francorum in Saxonia Transalbina Osterfali et Westerfali, diversas a nostra Ostfalia et Westfalia regiones, ita compellent ad fines Danorum: illud anno Christi 808, hoc vero nomen anno Christi 813 leges. Ad hunc modum Paulus Warnefridus de gestis Longobardorum et ex eo Aimoinus. «Egressi,» inquit, «Longobardi de Rugiland, habitaverunt in campis patentibus, qui sermone barbarico » Feldt appellantur. » Quo mihi nunc errare videntur, qui Westphalorum nomen vel a Wandalis Wallisque, vel Vesta dea apud priscos Saxones culta, aut a palis terminisve regionum, vel a pullo equino, quem Valen dicitur, tanquam a gentis insigni deducunt. Ita ille, addens deinde nonnulla, quibus Crantzium, pro ultima de pullo equino opinione stantem, confutat.

CAPUT I.

Nobiles Sancti natales, patria, baptismus, vitae institutum, condendi monasterii propositum, hujus exsecutio, visiones praeviae, obitus, temporaria resuscitatio, sepultura.

Carolus Magnus, Saxoniae parte, quae nunc Westphalia dicitur, subacta,

a

Anno igitur Incarnationis Dominicae septingentesimo septuagesimo cum Carolus Magnus partem illam Saxoniae, quae pro nunc Westphalia nominatur, bello subegerat, omnes majores natu partis illius in locum Paderbonae, qui a fluvio Pader, ibi surgente, dicitur, venerunt ad eum a, solum * Wildekindo, qui fuit unus

de primoribus eorum, quem nonnulli regem, alii duces fuisse arbitrantur b, excepto. Et illi, qui venerant, fide Christiana suscepta, omnes in eodem loco baptismi Sacramentum perceperunt, cui loco rex ipse, fluvium illius a similitudine ortus Padi maximi fluvii Italiae, ex tribus fontibus in pede Alpium surgentis, Pade appellans, Paderbornae nomen indidisse creditur c, ipsumque pro sede episcopali ibidem fundanda elegit. Anno igitur tertio dehinc sequente rex Carolus ecclesiam parvam in eodem loco fundavit d, quam, quia locus iste necdum munitus exstitit, episcopo Wirtziburgensi seu Herbipolensi tunc commisit. Anno vero deinde sequente quintodecimo ipse rex quendam canonicum ecclesiae Wirtziburgensis, Hatumarum nomine, Saxonem seu Westphalum natione, in bellis prioribus obsidem prius sibi traditum, primum episcopum Paderbornensem instituit in eodem loco e. Cujus pontificatus anno quarto Leo Papa tertius, aemulorum persecutione suorum Romana fugatus ab urbe, in hunc locum ad regem venit f. Qui, magno, ut decuit, honore susceptus, sedem episcopalem ibidem Apostolica confirmavit auctoritate.

7 Illis itaque temporibus vir quidam dives nobilis, non longe ab eodem loco habitans, fide Christiana jam imbutus, viam universae carnis est ingressus g, qui uxorem Catholicam, nomine Wichtrud, et filium parvulum, aetatis quidem beneficio ad ambulandum promptum, sed nondum baptismatis renatum fonte, reliquit. Quae, opportunitate captata, Carolum regem una cum filio suo confidenter adiit, ejusque gratiam devote efflagitavit. Rex igitur, mulierem suscipiens, pietatis affectu filium ejus coram se fecit baptizari, eumque per seipsum de sacro fonte levavit, atque hoc nomen Maynulfus seu Meinulfus ei imposuit, non absque, ut arbitror, misterio singulari. Quoniam, ut in Vita sancti Hermachorae, primi episcopi Aquileiensis, legitur, beatus Marcus Evangelista, a sancto Petro ab urbe Roma missus ad Histriam pro Evangelio Christi praedicando, et per hoc, quod Ulfium, filium Ulfii principis Aquilegiae civitatis, baptizando mundavit a lepra h, ab ipso principe et majoribus civitatis illius tantam consecutus est gratiam, quod ipse fidem Christianam absque F resistencia et persecutione in eadem libere praedicavit, omnesque eos conversos ad fidem baptismatis Sacramento purgavit.

8 Rex pio concepti animo, quod per hunc Puerum, tanquam de majoribus regionis illius exortum, fides Christiana leviter *, sicut per Ulfium, spirituales beati Marci filium, profecit Aquilegiae, foret in hac regione prefectura. Unde eum Meinulfum, id est, meum Ulfium, quasi diceret, Ille est meus Ulfius, sicut ille beati Marci fuit Ulfius, nominare volebat i. Quod autem utrumque videlicet Maynulfus et Meinulfus scriptum reperitur in libris, hac de causa constat accidisse. Nam Meum pronomen Latinum apud Bayaros seu Bavaros Mayn, et Mein apud Francos Orientales, inter quos et Westphalos sola Hassia media est, lingua vulgari dicitur, qui omnes illis temporibus sub Caroli Magni ditione fuerunt. Et cum Franci viciniore sunt Westfalibus et primus clerus Paderbornensis de Franconia, ut puta de ecclesia Wirtziburgensi seu Herbipolensi cum suo episcopo fuit assumptus, E littera in prima syllaba hujus nominis communiori mansit in usu.

D
* Garneselt
legit solo
b

c

d

e

f

E

Sanctum, cuius matrem benigne excipit, de sacro fonte levat, eique

g

h

F

Meinulfi nomen imponit.
* i. e. facile

i

9